

שימור קרקע וניקוז

נוהל השקעה לשנת 2022

פעולות ואמצעים

עידכון : מאי 2022

נוהל השקעה זה מפורסם בכפוף לכך שיועמדו לרשות משרד החקלאות ופיתוח הכפר המקורות התקציביים הדרושים, בכפוף לתקציב מדינה מאושר או אישור ועדת חריגים במשרד האוצר. למען הסר כל ספק, לא תתקבל כל טענת הסתמכות של מגיש בקשה מכוח נוהל זה אם בסופו של יום לא יועמדו לרשות המשרד מלוא התקציב או חלק הימנו.

ההפניה לנוהל זה פורסמה באתר האינטרנט של משרד החקלאות ופיתוח הכפר בכתובת: www.moag.gov.il

תוכן עניינים

3	.....	רקע להשקעה ומטרתה	.1
3	.....	הגדרות	.2
3	.....	תקציב	.3
3	.....	ועדת תמיכות	.4
4	.....	תקופת הפעילות שעליה חל הנוהל	.5
4	.....	תנאי הסף לזכאות להשקעה	.7
5	.....	אמות מידה לבחינת בקשות	.8
7	.....	בקשה להשקעה	.9
7	.....	הוצאת התחייבות כספית	.10
8	.....	תשלום ההשקעה	.11
8	.....	מעקב ובקרה	.12
8	.....	הקטנת השקעה או ביטולה	.13

1. רקע לנוהל ההשקעה בפעולות ואמצעים ומטרות

משרד החקלאות ופיתוח הכפר רואה חשיבות רבה בשימור משאבי הקרקע והסביבה שהם אבן יסוד בייצור החקלאי ובהתאם מציע מספר מסלולים של השקעה ישירה בפעולות בקרקע חקלאית אשר ייטיבו עם משאבים אלה. עיבוד קרקע מושכל, בהתאם ליעוד התואם את סוג הקרקע ומגבלות השטח, יבטיח שימור משאב חשוב זה גם לדורות הבאים. עיבוד חקלאי בר קיימא הנו בעל פוטנציאל למיתון אירועי קיצון ואף מהווה חלק מסל הכלים הייעודי לריסון תופעת שינוי האקלים.

השקעה על פי נוהל זה תינתן עבור פעולות ואמצעים הננקטים לשם שימור קרקע חקלאית לרבות זריעת רצועות חיץ, זריעת ערוצים, זריעת תעלות ניקוז, ייצוב צמחי במטעים, התקנת ניקוז תת קרקעי (צנרת, שוחות ומוצאים), בניית שיחים מעפר או אבן, בניית תעלות ניקוז חקלאיות, השהייה ופיזור נגר באמצעות מעביר ודרכי מים, התקנת מדרגים מקרקע או אבן, הכל בהתאם למפורט בנוהל זה ובתנאיו.

2. הגדרות

למונחים הבאים בנוהל תהיה המשמעות הנקובה לצדם, כדלקמן:

"אגודה שיתופית חקלאית" – אגודה חקלאית שהרשם כהגדרתו בפקודת האגודות השיתופיות סיווג אותה כמושב עובדים או ככפר שיתופי, כהגדרתם של מונחים אלה בתקנה 2 לתקנות האגודות השיתופיות (סוגי אגודות), התשנ"ו-1995.

"המשרד" – משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

"המחוז" – מחוז המשרד אשר בתחום שיפוטו הקרקע החקלאית מושא הבקשה.

"קרקע חקלאית" – קרקע שנועדה לשמש לייצור תוצרת חקלאית לשיווק.

"פעולות ואמצעים" – פעולות, אמצעים פיזיים ושיטות אגרוטכניות או הנדסיות לשימור קרקע לרבות זריעת רצועות חיץ, זריעת ערוצים, זריעת תעלות ניקוז, ייצוב צמחי במטעים, התקנת ניקוז תת קרקעי (צנרת, שוחות ומוצאים), בניית שיחים מעפר או אבן, בניית תעלות ניקוז חקלאיות, השהייה ופיזור נגר באמצעות מעביר ודרכי מים, התקנת מדרגים מקרקע או אבן.

3. תקציב

היקף התקציב המשוער לצורך השקעות לפי נוהל זה הוא כ- 6 מלש"ח בשנת 2022, המהווים כ- 60% מסך תקציב התמיכות הכולל בשימור קרקע ובכפוף לקיומו של תקציב מתאים. אין בפרסום נוהל זה משום התחייבות של המדינה להשקעה כלשהי, או להשקעה במלוא סכום התקציב האמור. ועדת השקעות, כהגדרתה בסעיף 4 לנוהל זה להלן, רשאית להעביר סכום זה או חלקו, לאחד או יותר מסעיפי התקציב של נהלי ההשקעה בשימור קרקע – תכנון כולל וסקרים, תחזוקת מערכות שימור קרקע, מיכון חקלאי ייעודי לשימור קרקע ועיבוד משמר – הכל על פי החלטת הוועדה ובהתאם לנימוקים שיפורטו.

4. ועדת השקעות

א. הרכב ועדת ההשקעות (להלן – הוועדה):

1. סמנכ"ל בכיר לניהול משאבי סביבה באגף לשימור קרקע וניקוז, או נציגו – אשר ישמש

כיו"ר.

2. חשב המשרד או נציגו.

3. היועץ המשפטי של המשרד או נציגו.

- אל דיוני וועדת ההשקעות יוזמנו גם סגן מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז, מנהל תחום שימור קרקע ותכנון פיזי ונציג המחוז שבתחומו הוגשה הבקשה. יובהר, למען הסר ספק, כי שום פעולה של הוועדה לא תפגע מחמת זה שבשעת ההחלטה לא זומן או לא נכח מי מהמוזמנים.
- ב. הוועדה תדון בכל הבקשות אשר נדונו ודורגו בוועדת השיפוט כהגדרתה להלן, ועמדו בתנאי נוהל זה.
- ג. הוועדה תקבע, לגבי כל מבקש, האם הוא זכאי להשקעה לפי נוהל זה ואת היקפה, לאחר עיון בהחלטות ועדת השיפוט המקצועית.
- ד. החלטות הוועדה יינתנו בכתב, ישקפו את עיקרי הדיונים, ינומקו ויחתמו על ידי כל חברי הוועדה.

ועדת שיפוט מקצועית

- א. הרכב ועדת השיפוט המקצועית:
1. מנהל תא שימור קרקע מחוזי או נציגו – אשר ישמש כיו"ר.
  2. מתכנן שימור קרקע במחוז המשרד שבתחומו הוגשה הבקשה.
  3. מרכז בכיר חקלאות משמרת.
  4. מנהל תחום שימור קרקע ותכנון פיזי.
- ועדת השיפוט רשאית לזמן לדיוניה נציגים נוספים, כפי שתמצא לנכון. יובהר, למען הסר ספק, כי שום פעולה של הוועדה לא תפגע מחמת זה שבשעת גיבוש ההמלצה לא זומן או לא נכח מי מהחברים.
- ב. ועדת השיפוט תדון בתוכניות העומדות בתנאי הנוהל ואשר יוגשו במערכת ההשקעות המרכזית של המשרד במועד.
- ג. ועדת השיפוט המקצועית תדרג את התוכניות לפי אמות המידה כמפורט בסעיף 7 לנוהל זה להלן ותעביר המלצותיה לוועדת התמיכות.
- ד. המלצות הוועדה יינתנו בכתב, ישקפו את עיקרי הדיונים, ינומקו ויחתמו על ידי יו"ר הוועדה.

5. תקופת הפעילות שעליה חל הנוהל

הנוהל יחול על פעולות ואמצעים, כהגדרתן בנהל, שבוצעו החל מיום אישור הבקשה בוועדת התמיכות **בלבד** ועד לתום תקופת ההתחייבות של המשרד, אשר ככלל לא תעלה על שנתיים. על אף האמור, תוכרנה חשבוניות עבור עבודות תכנון ומדידות עבור בקשות להשקעה בביצוע פעולות ואמצעים בקרקע חקלאית **שאושרו** על פי נוהל זה, ובלבד שמועד הנפקתן אינו עולה על שנה ממועד פרסום הנוהל.

6. תנאי הסף לזכאות להשקעה

- המגיש בקשה לפי נוהל זה ידרש לעמוד בכל אחד מתנאי הסף הבאים, במצטבר:
- 6.1 המבקש צירף כל אחד מהמסמכים הבאים:
    1. אישור בר תוקף על ניהול ספרי חשבוניות ורשומות לפי חוק עסקאות גופים ציבוריים, תשל"ו – 1976.
    2. אישור לצורך ניכוי מס במקור, לפי תקנות מס הכנסה (אישור בדבר ניכוי במקור), תשמ"א – 1980.
    3. פרטי בנק ופרטי מורשי חתימה.
  - 6.2 היה המבקש תאגיד יצרף בנוסף תעודת התאגדות, נסח חברה/שותפות/אגודה.
  - 6.3 המבקש הוכיח את הזכויות בקרקע החקלאית אשר בשטחיה יבוצעו הפעולות והאמצעים, באחת הדרכים הבאות לפי העניין:

א. **המבקש הוא בעלים או מחזיק של קרקע חקלאית פרטית** – באמצעות הצגת נסח רישום מפנקסי המקרקעין (נסח טאבו), אשר מועד הנפקתו אינו עולה על 6 החודשים שקדמו להגשת הבקשה. ובלבד שאם בקרקע החקלאית בעלי זכויות נוספים, ימציא המבקש **בנוסף** הודעה חתומה בכתב על ידי כל אחד מבעלי הזכויות הנוספים להגשת הבקשה וקבלת ההשקעה על פי נוהל זה על ידי המבקש.

הסכם התקשרות או כל מסמך המוכחים את שרשרת העברת הזכויות הנטענת (צו ירושה, צו קיום צוואה, הסכם מכר, מתנה, ייפוי כח בלתי חוזר ועוד) לרבות תשלום המסים כנדרש על פי כל דין.

ב. **המבקש הוא מחזיק או זכאי להחזיק קרקע חקלאית ממקרקעי ישראל** – באמצעות הצגת חוזה חכירה או הסכם רשות תקף בין המבקש ורשות מקרקעי ישראל, ובלבד שאם הזכות הוקנתה, הועברה או שועבדה למבקש מאת המחזיק כאמור, יוגש גם היתר תקף בכתב לשימוש חורג בקרקע מאת הגורם המוסמך על פי חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז-1967.

ג. **המבקש הוא חבר אגודה חקלאית** – באמצעות הצגת אישור חתום על ידי מזכיר האגודה בציון מספר המשק.

ד. **המבקש הוא מחזיק בקרקע חקלאית מכח העברה, הקנייה או שעבוד של הזכות בקרקע או בחלק ממנה** – באמצעות הצגת המסמכים הבאים:

- א. הסכם התקשרות תקף בין המבקש והמחזיק בקרקע החקלאית;
- ב. היתר תקף בכתב לשימוש חורג בקרקע מאת הגורם המוסמך על פי חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז-1967;

ה. **המבקש הוא בעלים או מחזיק כדין של קרקע חקלאית המצויה באזור יהודה ושומרון ובקעת הירדן** – באמצעות הצגת אישור המנהל האזרחי, בצירוף תצלום אוויר של הקרקע החקלאית נשוא הבקשה.

ו. **הוגשה הבקשה בשם מי מהגורמים המנויים בסעיפים א'-ה' לעיל** – יצורף לבקשה בנוסף למסמכי הוכחת הזכויות בקרקע החקלאית גם נספח 3 לקובץ הנספחים, המאשר את ביצוע פעולות שימור הקרקע, כשהוא חתום על ידי שני הצדדים.

6.4 ציון הסף הכולל שקיבלה הבקשה לא פחת מ- 70 נקודות, בהתאם לקריטריונים המפורטים בטבלה שבסעיף 7 להלן.

6.5 הוגשה בקשה להשקעה בתכנית נטיעה, התכנית תכלול מרכיב זריעת גידולי שירות עד 50 ס"מ בכל צד משורת הנטיעה, כולל על הגדודיות.

יובהר, כי בקשה שאינה עומדת באחד מתנאי הסף לעיל, תדחה על הסף ולא תידון לגופה.

7. אמות מידה לבחינת בקשות

וועדת השיפוט תדרג את הבקשות להשקעה בהתאם לנוהל זה לפי הקריטריונים הבאים:

מס' הקריטריון	1	2	3	4	5
תיאור הקריטריון	חומרת הבעיה	תועלות מהפתרון המוצע	ממשק הגידול שיטות ואמצעי השימור	מסמך אפיון קרקעות	מימוש השקעה בחמש שנים אחרונות
ציון דירוג	עד 40 נקודות	עד 30 נקודות	עד 15 נקודות	עד 5 נקודות	עד 10 נקודות
					100 נקודות

הנחיות לניקוד

(1) חומרת הבעיה (מקסימום 40 נקודות)

- שטח הסובל מסחיפת קרקע ו/או בעיית רטיבות/המלחה חמורה יקבל עד 40 נק'.
- שטח הסובל מסחיפת קרקע ו/או בעיית רטיבות/המלחה בינונית יקבל עד 30 נק'.
- שטח הסובל מסחיפת קרקע ו/או בעיית רטיבות/המלחה קלה יקבל עד 20 נק'.

חומרת הבעיה בתוכניות העוסקות בשימור קרקע עילי תקבע לפי סקר קרקע ארצי 20,000:1, מפת פוטנציאל סחיפה 2007 או מודל RUSEL (או בהתאם להחלטות ועדת השיפוט באזורים בהם אין סקר קרקע או הסקר אינו מעודכן).

חומרת הבעיה בתוכניות המטפלות בעודפי רטיבות הנובעים מנוכחות מי תהום גבוהים והמלחה תקבע לפי הקריטריונים המפורטים להלן:

- עומק מי התהום מפני הקרקע 0-1.0 מ' ו/או מוליכות (EC) יותר מ- 8 dS/m - בעיה חמורה.
- עומק מי התהום מפני הקרקע 1.0-2.0 מ' ו/או מוליכות (EC) משתנה בין 4-8 dS/m – בעיה בינונית.
- עומק מי תהום מפני הקרקע 2.0-3.0 מ' ו/או מוליכות (EC) הקטנה מ-4 dS/m – בעיה קלה.

(2) תועלות מהפתרון המוצע (מקסימום 30 נקודות)

(2.1) בתוכניות לניקוז עילי - תיקבע מידת התועלת לפי מספר פרמטרים:

תועלות למשאב הקרקע (מקסימום 15 נקודות)

- התוכנית נותנת פתרון לשטחים במעלה אגן ההיקוות החקלאי – 5 נקודות.
- התוכנית מציגה פתרון לקיטוע אורך המדרון – 5 נקודות.
- צמצום סחיפה ערוצית – 5 נקודות.

תועלות משאב המים (מקסימום 10 נקודות)

- הגברת חלחול המים לקרקע – 5 נקודות.
- התוכנית כוללת אלמנטים של השהיה, פיזור נגר או הארכת קווי זרימה – 5 נקודות.

תועלות משאבי סביבה אחרות (מקסימום 5 נקודות)

- התוכנית מטפלת בבעיה בתחום חלקות המשק ואינה מעבירה למשק השכן – 2.5 נקודות.
- ביצוע התוכנית ישפר הגנה על נחלים/תשתיות – 2.5 נקודות.

(2.2) תכנית לניקוז תת קרקעי תקבל סך של 30 נקודות עבור תועלת בצמצום המלחה והורדת מפלס מי תהום.

(3) ממשק הגידול – שיטות ואמצעי השימור (מקסימום 15 נקודות)

- שטחי גידולי שדה בחקלאות משמרת – 15 נק'
- שטחי גידולי שדה בעיבוד משמר – 10 נק'.
- מטעים בממשק צמחי חיפוי מלא (וזרוע בין השורות) – 15 נק'.
- מטעים בממשק צמחי חלקי לא זרוע – 10 נק'.

- ללא אמצעי שימור קרקע אגרונומיים – 0 נק'.
- שטחים אשר מנהלים אחד מהממשקים הנ"ל אך אינם סובלים מבעיות סחף קרקע (למשל שטחים הסובלים מבעיות עודפי רטיבות/המלחה) יקבלו 10 נק'.

(4) מסמך אפיון קרקעות (מקסימום 5 נקודות)

מירב הנקודות יינתנו לתוכנית הכללת מסמך אפיון קרקע על פי נספח 9 לקובץ הנספחים.

- (5) מגיש בקשה שקיבל השקעה בפעולות ואמצעים באחת מחמש השנים שקדמו לפרסום הנוהל ולא מימש את ההשקעה בפועל (כולה או לפחות 70% ממנה) לא יזכה לקבל את הניקוד המלא.

8. אופן הגשת בקשה להשקעה

- א. בקשת התמיכה תוגש באמצעות מערכת ההשקעות המרכזית של המשרד, **החל מיום ראשון ה-19.06.22**, בקישור <https://tmi.moag.gov.il>.
- ב. פניות בנושאים מקצועיים הנוגעים לנוהל זה, יופנו לתא שימור קרקע במחוז הרלוונטי (פרטי ההתקשרות מפורטים בטבלה מטה).
- ג. פניות בנושאים הנוגעים לאופן השימוש במערכת ההשקעות המרכזית, יופנו למוקד השירות והתמיכה של המשרד, בטל' 6016*.
- ד. הבקשה תוגש לא יאוחר מיום 21.7.22 (כולל).
- ה. מבקש רשאי להגיש מספר תוכניות לפי נוהל זה, עד סכום תקרה כולל של 300,000 ש"ח.

המחוז	תא שמור קרקע וניקוד	כתובת	מס' טלפון	דואר אלקטרוני
צפון	ניקולאי נזימוב	משרד החקלאות, עכו	050-6241189	nicolain@moag.gov.il
	רם שדמון	מ"א גליל עליון - קרית שמונה	050-6241817	ramsh@moag.gov.il
	אריאל מריאש		054-4946668	arielm@moag.gov.il
עמקים	אלה כהן-שוורץ	ת"ד 203 ד"נ גלבע 18120	052-4409945	ellach@moag.gov.il
	דני לסקה		050-6241810	dannyl@moag.gov.il
	גלעד שלו		050-7388758	gilads@moag.gov.il
מרכז	אלכס פיינגריש	רח' שמעוני 35 חדרה	050-6241207	alexfn@moag.gov.il
	מור שחר		050-6241907	mors@moag.gov.il
השפלה וההר	אבי שוורץ	דרך המכבים, הקריה החקלאית, ראשון לציון	050-6241216	avis@moag.gov.il
	אורן בן סידון		052-6215350	orenb@moag.gov.il
נגב	אלון אורון	מרכז חקלאי גילת, 85282	052-5516029	alonor@moag.gov.il
	אבי קווין		050-7849854	aviq@moag.gov.il
	שחר רוזנבלט		054-9779770	shacharr@moag.gov.il

9. היקף ההשקעה והוצאת התחייבות כספית

- א. לאחר ובכפוף לאישור ההשקעה בוועדת ההשקעות, תצא התחייבות כספית, בגובה סכום ההשקעה שאושרה, בחתימת מורשי החתימה של המשרד בהתאם לחוק נכסי המדינה, התשי"א – 1951.
- ב. תוקף ההתחייבות יצוין על גביה. יובהר ויודגש כי ככלל, המשרד לא יאריך את ההתחייבויות מעבר למועד שצוין בהן. על מקבל ההשקעה להשלים את ביצוע הפעולות הנדרשות, לרבות הגשת כל המסמכים הנדרשים, עד למועד שיקבע בהחלטת הוועדה.
- ג. שיעור ההשקעה המאושר מטעם המשרד לא יעלה על 50% מהיקף ההשקעה בפועל, ועד 300,000 ₪ למבקש, בכפוף להמצאת חשבונית כדין ובניכוי מע"מ.

10. תשלום ההשקעה

- א. השקעה מאושרת תשולם ישירות לחשבון הבנק של המבקש, בכפוף להגשת כל המסמכים הבאים:
1. בסיום ביצוע התוכנית ולבקשת מגיש הבקשה, ידרש אישור סיום ביצוע עבודה על פי התכנית על ידי מתכנן שימור קרקע במחוז. **במטעים תאושר השקעה בגדודיות רק במידה ובוצעה זריעת גידולי שירות עד 0.5 מטר לכל צד בשורת הנטיעה.**
  2. הגשת בקשה לתשלום בטופס המצורף כנספח 12 לקובץ הנספחים.
  3. טופס ריכוז חשבוניות לפי פירוט סוגי העבודות המאושרות.
  4. כתב התחייבות בתוקף.
- ב. התשלום יבוצע תוך 60 ימי עסקים ממועד הגשת חשבונית כדין, בהתאם להוראות התכ"ם והנחיות החשב הכללי ובכפוף לתנאים המופיעים בנוהל תמיכות זה.

11. מעקב ובקרה

- א. המשרד או מי מטעמו יהיה רשאי לערוך מעקב ובקרה, בכל עת, גם לאחר תשלום כספי ההשקעה, בדבר אמיתות הנתונים שנמסרו, מילוי התנאים למתן ההשקעה ועל השימוש בהשקעה שנתן.
- ב. לשם ביצוע האמור רשאי המשרד או מי מטעמו, בין היתר, לדרוש מהנתמך להגיש לו דיווחים כספיים ואחרים בקשר לשימוש בהשקעה ורשאי הוא לשלוח גורם מטעמו לבקר במשרדיו ובמתקניו של המבקש ולעיין בספרי החשבונות שלו.

12. קיזוז, הקטנת השקעה או ביטולה

- א. המשרד רשאי להקטין או לבטל את ההשקעה אם לא קיים הנתמך את כל דרישות המשרד בקשר לביצוע המעקב והבקרה כאמור, אם לא קיים הנתמך את כל התנאים או ההתחייבויות בקשר למתן ההשקעה, אם התברר כי הנתמך זכאי לקבל כספים או נכסים נוספים בגין הפעילות הנתמכת, אם ההשקעה ניתנה על בסיס נתונים כוזבים, אם הופחת תקציב ההשקעה עקב מדיניות כלכלית או אם יש למשרד חשש סביר כי הנתמך פועל שלא על פי דין בנוגע להשקעה.
- ב. החליט המשרד על הקטנת ההשקעה או על ביטולה מאחד הטעמים לעיל, יידרש המבקש להשיב למשרד לאלתר את ההשקעה ששולמה לו, אם שולמה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית חשב כללי בהתאם להוראות התכ"ם.
- ג. המשרד רשאי יהיה לקזז חוב של הנתמך למשרד מסכום ההשקעה לו הוא זכאי לפי נוהל זה.
- ד. במקרה בו יתגלה כי שולמה השקעה על בסיס דיווח כוזב, שמורה למשרד הזכות למנוע מהמבקש לקבל השקעה כלשהי מהמשרד בכל נושא שלגביו יפרסם המשרד נוהל השקעה במהלך השנתיים העוקבות.